

Bijlage 16a

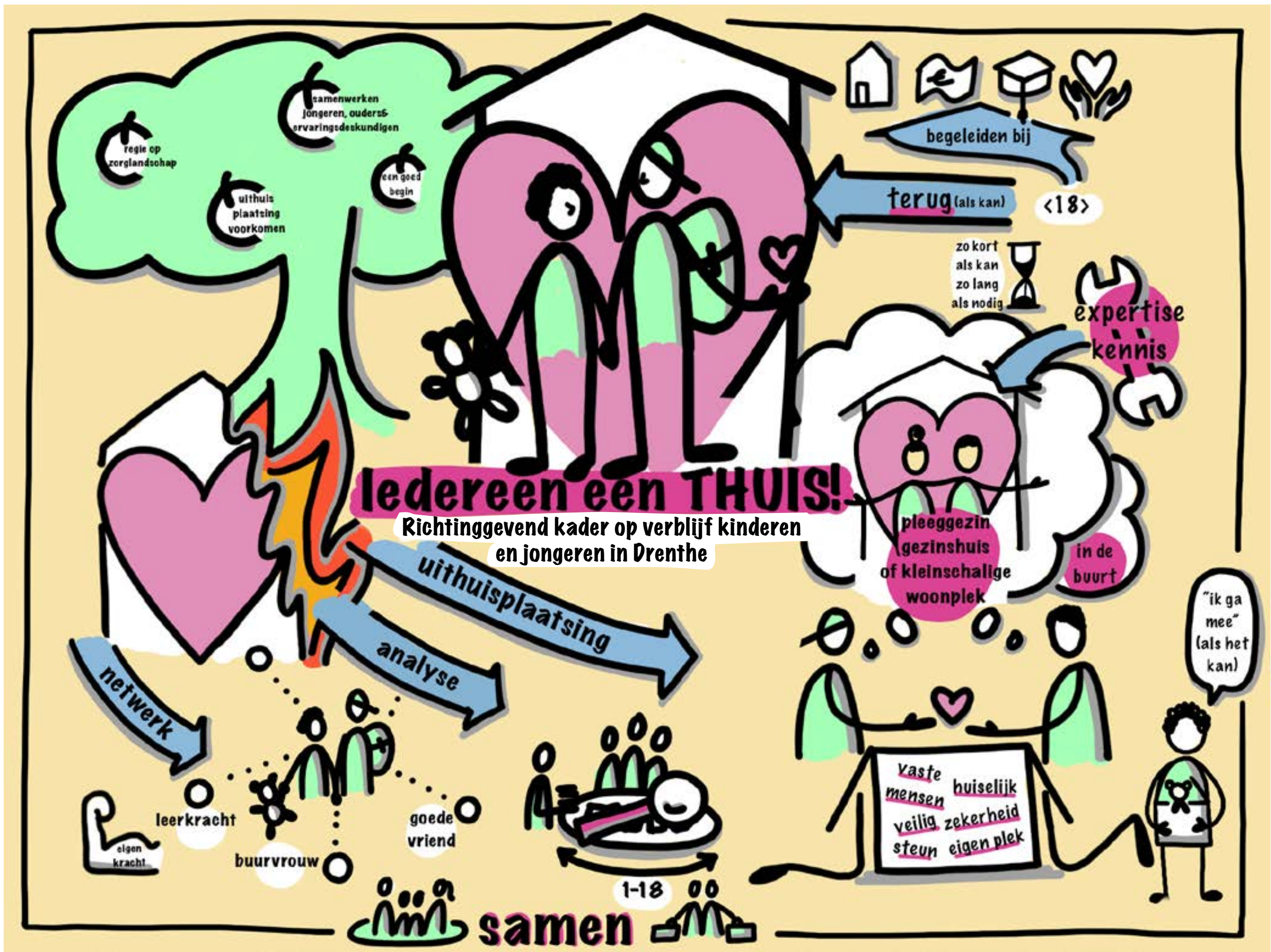
IEDEREEN EEN THUIS!

Uithuisplaatsingen voorkomen
Onvoorwaardelijk wonen
Samenwerken

Juni 2024

JEUGDHULP
R E G I O
D R E N T H E

VOORWOORD

Iedereen een thuis!

Dat is het richtinggevend kader in Drenthe als het gaat om verblijfsplekken voor kinderen/jongeren die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen. Een belangrijk onderwerp waar ik mij als wethouder van de gemeente Aa en Hunze graag voor inzet.

In Drenthe hebben we het platform ABO Jeugd waar bestuurders vanuit de verschillende gemeenten bijeenkomen. Samen treden wij, daar waar nodig, op als bestuurlijk opdrachtgever voor dossiers die verbonden zijn aan de Jeugdhulpregio. Tot nu toe hadden we nog geen richtinggevend kader op het onderwerp verblijf. Mooi dat het regioteam van de Jeugdhulpregio dit nu heeft opgepakt.

Beleid maak je niet alleen. Dit richtinggevend kader is ontstaan door betrokkenheid van alle spelers/partijen in het veld. Zonder de brede vertegenwoordiging was dit document niet tot stand gekomen. Dank aan allen die hieraan een bijdrage hebben geleverd.

Als bestuurlijk opdrachtgever spreek ik de wens en het belang uit dat gemeenten, jeugdhulp-aanbieders, inkooporganisaties en de Jeugdhulp-regio zich committeren aan dit document door de ondertekening ervan.

En door de ondertekening ook de bereidheid tonen mee te willen werken aan de verdere concretisering.

We kunnen het alleen met elkaar! Ik zie uit naar onze samenwerking om het voor onze jongeren in Drenthe (elke dag een beetje) beter te maken.

Kiena ten Brink

wethouder Jeugd gemeente Aa en Hunze

INHOUD

1	Inleiding	7
2	Aanleiding en opdracht	9
	2.1 Aanleiding	9
	2.2 Opdracht	10
3	Richtinggevend kader op verblijf	11
	3.1 Iedereen een THUIS!	11
	3.2 Handelingskader en uitgangspunten	12
	3.3 Zo doen we dat in Drenthe	14
4	Verblijf in 2033	15
	4.1 Jeugdhulpcijfers in relatie tot demografie	15
	4.2 Voor de toekomst: welk aantal en welk soort plekken?	15
	4.3 Schaalgrootte	16
	4.4 Aanpalende ontwikkelingen	16
5	Toetsen verblijfsinitiatieven	17
6	Tot slot	19
7	Bijlagen	21
	Bijlage I	
	Ondersteunende documentatie aan het richtinggevend kader	21
	Bijlage II	
	Meetlat verblijfsinitiatieven	22
	Bijlage III	
	Opmerkingen richtinggevend kader 'Iedereen een thuis!'	23

1 INLEIDING

Iedereen een thuis! Dat is ons richtinggevend kader in Drenthe waar het gaat om verblijfsplekken¹ voor kinderen/jongeren die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen.

Het richtinggevend kader is interactief tot stand gekomen met een werkgroep vanuit een brede achterbanvertegenwoordiging. Vertegenwoordiging van cliëntervaring, cliëntondersteuning/vertrouwenspersoon, lokale toegang, gezinshuizen, pleegzorg Drenthe, wonen met zeer intensieve begeleiding, gecertificeerde instellingen, Zorgkracht 12, 'grote' jeugdhulpaanbieders (Ambiq en Cosis), zorgboerderijen (BEZINNzorg), inkoopregio's en gemeentelijk beleid.

Naast literatuur en de richtlijnen jeugdhulp is bij de totstandkoming van dit document gebruik gemaakt van het kader dat de Regiovisie jeugdhulp² biedt:

- Versterken van het gewone leven heeft prioriteit en is uitgangspunt;
- Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien;
- Kwaliteit van de toegang tot jeugdhulp en van de jeugdhulp zelf wordt continu verbeterd via een leer- en ontwikkelcyclus.

En een opdracht die voortvloeit uit de Hervormingsagenda Jeugd:

- Terugdringen van het aantal residentiële plaatsingen.

Dit document biedt inzicht in waar we gezamenlijk in Drenthe (en bovenregionaal) naartoe werken:

1. Welke kaders en uitgangspunten we hanteren;
2. Welke concrete acties we afgesproken hebben;
3. Welke (minimale) samenwerkingsafspraken we maken.

Dit om er uiteindelijk voor te zorgen dat het aantal (tijdelijke) uithuisplaatsingen vermindert en ver- en doorplaatsingen voorkomen worden. Wanneer er echt geen andere mogelijkheid is dan uithuisplaatsen, willen we dat die plek onvoorwaardelijk is, een thuis.

Het zorglandschap zal er over 10 jaar anders uitzien. De verwachting is dat het aantal residentiële plaatsingen is afgenomen. We realiseren ons ook dat we daar slechts ten dele invloed op hebben. Wat we zeker weten en waar we wel invloed op hebben is dat we elkaar nodig hebben om uithuisplaatsingen te voorkomen en residentiële plaatsingen te verminderen. Dat vraagt veel en het alleen aan papier toevertrouwen is onvoldoende. We moeten vooral doen, bewegen en leren, samen, met elkaar, maar bovenal met en voor onze inwoners die hiermee te maken hebben.

Wie is dan de 'we' waarover in dit document gesproken wordt? Onder 'we' worden verstaan: de verwijzers (meer specifiek de lokale toegangen en de Gecertificeerde Instellingen), de jeugdhulpaanbieders met verblijfsplekken, de 12 gemeenten, de inkooporganisaties en de jeugdhulpregio.

¹ Met verblijf wordt bedoeld: logeren, (tijdelijk)wonen, behandelgroep, kleinschalig wonen, pleeggezin, gezinshuis; kortom alles wat onder interventieniveau 8 valt

² Regiovisie Jeugd Drenthe - Envedder

2 AANLEIDING EN OPDRACHT

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding voor de opdracht geschetst, evenals de opdracht aan het regioteam Jeugdhulpregio Drenthe.

2.1 AANLEIDING

In Drenthe staan we gezamenlijk voor verschillende maatschappelijke opgaven. Eén van deze opgaven is verblijf. In het ABO Jeugd van december 2022 is het regioteam gevraagd om met een uitwerking te komen van deze opgave.

Er zijn kinderen die (tijdelijk) niet meer thuis (bij ouder(s)/verzorger(s)) kunnen wonen. Ook kan een deel van deze kinderen niet terugvallen op een steunend netwerk waar zij tijdelijk of structureel kunnen verblijven. Voor deze kinderen is het noodzakelijk dat er een passende alternatieve woonplek is, met als uitgangspunten:

- Zo thuis als mogelijk (verblijfsvormen die een gezinssituatie benaderen);
- Perspectief gericht op herstel van het normale leven;
- Normaliseren (zo gewoon mogelijk);
- Niet het kind, maar de expertise reist;
- Beweging '0' (door)plaatsingen;
- Eigen netwerk centraal. Focus op versterken netwerk.

We willen streven naar een dekkend, sluitend en toekomstbestendig zorglandschap in Drenthe, ook waar het gaat om verblijf(s)vraagstukken. De onderstaande afbeelding geeft goed weer op welke manier we dat landschap inhoud willen gaan geven.

Om tot de hieronder geschetste bevorderlijke kringloop te komen, onderkennen we een aantal problemen:

- Er is geen gezamenlijke visie op verblijf(s) plekken en geen uitvoeringsplan hoe uitvoering te geven aan de uitgangspunten;
- Er is onvoldoende zicht op het aantal verblijfsplekken, en wat ze – in potentie – kunnen bieden;
- Er is geen zicht op de (actuele) beschikbaarheid;
- Er zijn nog relatief veel door- en verplaatsingen van het kind, waarbij een passende oplossing gericht op het perspectief van het kind uitblijft;
- Er is sprake van leegstand binnen sommige verblijfsvoorzieningen en van een veranderende doelgroep, waarbij/-op het aanbod onvoldoende aansluit.

Bevorderlijke kringloop regie op plaatsing

2.2 OPDRACHT

■ Ontwerp een gezamenlijke visie

Maak een visie en bepaal koers met een brede afvaardiging van professionals die te maken hebben met het verblijf, waarbij gebruik gemaakt wordt van wat er al is. Bijvoorbeeld: 'Toekomstplan Noord-Nederland 2030 - open 3 milieusvoorziening: samen, kleinschalig en in de buurt' en 'Bovenregionale visie Jeugdhulp met een Plus Noord-Nederland 2030'. Werk op basis van de visie een 'meetlat' uit waarlangs verblijfsinitiatieven gelegd kunnen worden, afspraken gemaakt kunnen worden voor om- en afbouw, of op basis waarvan aanbieders verzocht kunnen worden om aanbod te ontwikkelen. Daarbij opgemerkt dat de realisatie van de bevorderlijke kringloop impact heeft op de meetlat.

■ Inventariseer verblijf

Inventariseer alle verblijfsplekken naar soort, aantal en bezettingsgraad, waarbij gebruik gemaakt wordt van reeds bekende informatie. Onderzoek ook wat plekken in potentie kunnen bieden. Houd de inventarisatie up-to-date, monitor de bezettingsgraad, wachtlijst en -tijd.

■ Maak een toekomstplan

Welke bedden en welk soort plekken, hebben we nodig voor onze Drentse jeugd op termijn (2033), als we gewerkt hebben aan de uitgangspunten van deze opgave? Wat betekent dit vervolgens voor aanbieders van verblijf (om-/afbouw) en wat is een passende schaalgrootte voor de inkoop?

3 RICHTINGGEVEND KADER VERBLIJF

Richtinggevend kader geschreven vanuit het perspectief van jongere(n) en ouder(s)/verzorger(s) ³

3.1 IEDEREEN EEN THUIS!⁴

Als kind wil je thuis wonen, samen met de mensen die voor je zorgen en van je houden. Je vader en je moeder. Of een van beide. Of je verzorger(s). In Drenthe willen we dat ieder kind thuis kan opgroeien. Dat is ons streven.

Soms lukt dat niet. Dan kijken we naar andere mogelijkheden. Naar wie wat voor jou kan betekenen, om ervoor te zorgen dat het goed met je gaat. Denk aan je familie, een leerkracht, goede vriend of een buurvrouw. Deze mensen vormen je **NETWERK**. Wat die andere mogelijkheden voor 'zo thuis mogelijk opgroeien' zijn, bekijken we samen met jou en je ouder(s) of verzorger(s). Het gaat erom dat je voldoende ondersteuning krijgt bij je ontwikkeling. Het vergroten van de **EIGEN KRACHT** is uitgangspunt.

We kijken telkens of we het beste doen voor jou. Daarbij gaat het niet alleen om jou, maar om alles wat er om jou heen gebeurt. Als een uithuisplaatsing overwogen wordt, is er meestal veel meer aan de hand; thuis, in de buurt, op school, in het sociale leven. We kijken goed naar wat er aan de hand is en proberen (samen met jou) oplossingen te vinden.

Als het niet beter gaat en als écht alles is geprobeerd om thuis te kunnen blijven wonen, dan kijken we naar een alternatief. Naar de best passende plek voor jou. Soms gaat het om een vrijwillige verhuizing, maar soms ook gedwongen. Het is belangrijk dat jij inspraak hebt in de plek waar je gaat wonen en welke afspraken er worden gemaakt. Daarom bespreken we dit met jou, je ouder(s), verzorger(s) en de mensen uit je netwerk.

Als je (tijdelijk) niet thuis kunt wonen, willen we je toch zoveel mogelijk een thuisgevoel laten ervaren. Een plek waar je je **VEILIG** voelt, waar het **HUISELIJK** is en waar je vaste mensen om je heen hebt die jou begeleiden. Je ervaart **STEUN** en hebt de **ZEKERHEID** van een eigen plek. Dat zorgt voor stabiliteit. Jouw begeleiders sluiten aan op wat jij nodig hebt. Uiteraard worden bij de ondersteuning ook je ouder(s)/verzorger(s) en het netwerk betrokken.

Als het kan (en aan de orde is), gaan je broertje(s) en/of zusje(s) met je mee naar je tijdelijke woonplek. Zodat er een situatie ontstaat die zoveel mogelijk als **NORMAAL** voelt en op een **GEZIN** lijkt – denk bijvoorbeeld aan een pleeggezin of een gezinshuis. Als dat niet lukt, zoeken we een kleinschalige woonplek. Een plek waar kleine groepen jongeren, waarbij onderzocht is of ze bij elkaar passen, goed met elkaar kunnen samenleven.

We proberen een plek te vinden zo dicht mogelijk in de buurt. Zodat je bijvoorbeeld naar je eigen school of sportclub kunt blijven gaan. Ook je ouder(s)/verzorger(s) en je netwerk zijn dichtbij.

Een snelle terugkeer naar huis, daar is de begeleiding op gericht. Toch zijn er ook situaties denkbaar waarin dat niet (meteen) kan. Het is dan belangrijk dat we samen met jou en je ouder(s) of verzorger(s) tot een goede uitleg komen waarom dit niet gaat. En waarom de hulpverlening zich dan richt op een langdurige uithuisplaatsing.

De tijd die je niet thuis bij je ouder(s)/verzorger(s) kunt wonen duurt **ZO KORT ALS KAN EN ZO LANG ALS NODIG IS**. Ook als dat laatste betekent dat je ouder bent dan 18 jaar. Na je 18e richt de begeleiding zich meer op ondersteuning bij wonen, school en werk, inkomen en welzijn.

³ Het richtinggevend kader is beschreven vanuit het perspectief van 1 jongere en ouders/verzorgers, uiteraard zijn evt. broers/zussen ook onderdeel

⁴ Ondersteunende literatuur waarbij indirect gebruik is gemaakt bij de totstandkoming van dit kader vind je in bijlage I

Bieden wat je nodig hebt is soms best ingewikkeld, vanwege de dingen die spelen in je leven. We willen dat de **KENNIS** en **EXPERTISE** die nodig is voor het bieden van een goede woonplek naar jou toekomt. Niet dat jij van de ene naar de andere plek moet verhuizen. Om dat goed te kunnen organiseren, kijken we ook naar de kosten. Aanbieders van verblijf moeten in staat zijn te bieden wat er wordt gevraagd.

Er zijn heel wat mensen en organisaties betrokken bij jouw (tijdelijke) woonsituatie. Je ouder(s)/verzorger(s), je netwerk, maar ook de professionals vanuit jeugdhulp, school, huisarts of andere partijen. Het is belangrijk dat al deze partijen heel goed met elkaar samenwerken én dat er **REGIE** wordt gevoerd. Dat gebeurt vanuit de regievoerder - één aanspreekpunt voor jou, je ouder(s)/verzorger(s), je netwerk en alle betrokken professionals. De regievoerder zet de koers uit en zorgt ervoor dat we vasthouden aan de koers. Maar we zijn ook wendbaar, stellen de koers bij, indien nodig. Deze koers leggen we vast in jouw toekomstplan. Als betrokkenen dragen we allemaal verantwoordelijkheid voor jouw ontwikkeling. Jij, en je ouder(s)/verzorger(s) zijn eigenaar van het plan. Uiteindelijk gaat het immers om jullie!

3.2 HANDELINGSKADER EN UITGANGSPUNTEN

Om het richtinggevend kader geschreven vanuit het perspectief van jongeren en hun ouders/verzorgers, als professionals vorm en inhoud te geven is een handelingskader opgesteld en zijn uitgangspunten geformuleerd op basis waarvan we samenwerken. Uitgangspunt is uithuisplaatsing voorkomen. Rode draden in het kader zijn in ieder geval: kwaliteit en cliëntbetrokkenheid.

Algemeen

- We werken volgens de 'Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming'⁵ en zijn hierop aanspreekbaar

1. Uithuisplaatsing voorkomen

1. We zetten in op een uithuisplaatsing voorkomen. Dat doen we door de focus te leggen op thuis, waarin we werken met een verklarende (gedragen/domeinoverstijgende/contextuele) analyse. Dit omdat we ervan uitgaan dat een uithuisplaatsing vrijwel nooit op zichzelf staat. In die analyse, die we met regelmaat actualiseren, gaan we volgens onderstaande drieslag te werk:
 - a. Samen informatie verzamelen en ordenen.
 - b. Samenhang beschrijven en bespreken/toetsen.
 - c. Samen formuleren van doelen en kiezen van effectieve interventies (waar mogelijk/passend evidence based).
2. We willen waar mogelijk het netwerk (welke mensen vinden het belangrijk dat het goed met je gaat?) versterken. De uitvraag van het netwerk en wie/wat kan betekenen doen we op uniforme wijze.
3. Ook werken we met een gedragen plan/koers. Het werkt namelijk niet, als we iets voor iemand anders bedenken.
4. Daarnaast zetten we eerst ambulant (thuis/intensief/(indien mogelijk/passend) evidence based programma's) in om uithuisplaatsing te voorkomen.

2. Onvoorwaardelijk wonen

1. Lukt het niet om uithuisplaatsing te voorkomen, dan dragen we zorg voor zorgvuldige/goede en gedegen matching, om uit- of doorplaatsingen te voorkomen.
2. We maken perspectiefplannen voor de korte en lange termijn, waarbij het uitgangspunt is zo kort als kan, zo lang als nodig.
3. Ook streven we naar zo 'thuismogelijke' plaatsingen. Dus situaties die het meest op een gezin lijken (waarin je vaste opvoeders/verzorgers hebt), zoals in het netwerk, in een pleeggezin of in een gezinshuis, of combinaties daarvan. Lukken de opties in deze volgorde niet, dan kijken we naar andere verblijfssoorten/-modules.
4. We willen daarbij dat plekken waar mogelijk in de eigen buurt (school/sport/vriendjes) en kleinschalig (max. 4 tot 6 plekken) zijn.
5. Ook vinden we het belangrijk dat we pas behandelen met verblijf als het uitstroomperspectief voldoende zeker is. Want als opname plaatsvindt voor behandeling, maar er is geen woonplek voor daarna, dan blijft het effect van de behandeling (vaak) uit.

3. Samenwerking

1. We kunnen alleen zorgdragen voor een toekomstbestendig en dekkend zorglandschap als we samenwerken. Allereerst altijd met ouders én kind.
2. Als een kind/jongere uithuisgeplaatst wordt voeren we regie op de plaatsing (zie afbeelding § 2.1) en regie op de vraag. We kunnen immers ons landschap pas goed inrichten als we zicht hebben op de vragen die er zijn. We dragen zorg voor een regievoerder, voor het gezin en voor de samenwerkingspartners, waaronder ook het onderwijs.
3. Om uitvoering te geven aan het vertrekpunt 'niet het kind reist, maar de expertise' voegen we waar nodig expertise toe om verplaatsing te voorkomen. Waarbij de voorwaarde is dat de toegevoegde expertise geaccepteerd wordt. Bij plaatsing is toelaten van andere/niet eigen expertise onderdeel van de afspraak. Dit maakt dat bestaande verblijfplekken breder inzetbaar zijn.

Uitgangspunten

Samenwerken doen we op de volgende uitgangspunten:

- We kennen, vertrouwen en waarderen elkaars expertise;
- We zijn als keten verantwoordelijk en hierop aanspreekbaar;
- We houden vast aan werkzame elementen;
- We voeren regie, bieden continuïteit, en zijn als organisaties wendbaar voor die situaties, die dat op inhoud van ons vragen.

⁵ Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

3.3 ZO DOEN WE DAT IN DRENTHE

Als we kijken naar het richtinggevend kader op verblijf (§ 3.1) en de kaders/uitgangspunten (§ 3.2), dan zijn er zaken die we anders, beter, meer zouden kunnen doen. We kunnen alleen niet alles tegelijk. Daarom brengen we prioritering aan met onderstaande doelen en acties. Deze hangen met elkaar samen en toetsen we cyclisch (plan-do-check-act).

1. We werken samen met jongeren, ouders en ervaringsdeskundigen

- Strategisch doel: kinderen en ouders worden beter en vaker gehoord.
Concrete actie: eind 2024: jongeren en ouders zijn gezien, gekend en gehoord in elke verwijzing voor verblijf (interventieniveau 8).
Strategisch doel: bij (grote) beleidswijzigingen ten aanzien van verblijf is ervaringsdeskundigheid betrokken.
Concrete actie: vanaf 2025: cliëntervaring wordt betrokken bij (wijzigingen in) beleid.

2. We gaan voor een goede start: een goed begin is het halve werk

- Strategisch doel: we werken volgens een gezamenlijke methodiek.
Concrete actie: 2025: alle betrokkenen in een casus werken met dezelfde werktheorie van de verklarende analyse.

3. We hebben regie op het zorglandschap

- Strategisch doel: we hebben regie op plaatsing (plaatsingscoördinatie).
Concrete actie: 2026: er is één plek in Drenthe waar verblijfsvragen binnenkomen, gemonitord worden en waar overzicht is van de beschikbare bedden (aansluitend bij/afgestemd op bovenregionale ontwikkelingen).

4. We proberen uithuisplaatsingen (en ver- en doorplaatsingen) te voorkomen

- Strategisch doel: we maken de beweging naar 0 (gedwongen) uithuisplaatsingen, inclusief door- en verplaatsingen.
Concrete actie: vanaf 2024: elke door- en verplaatsing wordt geëvalueerd. Leidende vraag: wat/wie had geholpen om ver- of doorplaatsing te voorkomen? Het initiatief voor de evaluatie ligt bij de 'latende' partij.
We onderzoeken hoe we de evaluatie breder kunnen delen en hiervan leren.

4 VERBLIJF IN 2033

4.1 JEUGDHULPCIJFERS IN RELATIE TOT DEMOGRAFIE

Als we kijken naar de ontwikkeling van verblijf dan zien we in 2022 een afname van het aantal jongeren ten opzichte van de 2 voorgaande jaren.

Jongeren in verblijf	
2019	1551
2020	1640
2021	1681
2022	1478

Als we kijken naar het percentage uithuisplaatsingen ten opzichte van het landelijk gemiddelde dan 'scoort' Drenthe 2,4% hoger. Landelijk ligt het percentage uithuisplaatsingen op 8,1% en in Drenthe op 10,5%⁶.

Sinds 2015 zijn er ieder jaar meer Drenten. Op 1 januari 2022 waren er nog 497.743 Drenten, inmiddels schat CBS het inwonersaantal op 502.051 (data: 15-06-2023).

De samenstelling van de bevolking in Drenthe verandert, omdat er steeds minder jongeren zijn en steeds meer ouderen. In de afgelopen 10 jaar is het aantal jongeren in Drenthe met 2,6 procentpunt gedaald tot 21%.

Net als in de rest van Nederland verandert de bevolkingssamenstelling in Drenthe snel. Ontgroening (daling van het aantal jongeren) en vergrijzing (stijging van het aantal ouderen) zijn duidelijk aanwezig. Vergrijzing gaat sneller dan ontgroening. In 2017 waren er voor het laatst meer jongeren dan ouderen in Drenthe, en de verwachting is dat dit niet snel zal veranderen. Tot 2017 was het aandeel jongeren ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde, maar sindsdien ontgroent Drenthe sneller. Waarbij bevolkingsprognoses laten zien dat de Drentse bevolking afneemt⁷.

Als we op basis van de gezamenlijk geformuleerde doelen (§ 3.3) dichterbij het landelijk gemiddeld komen en de ontgroening daarbij meenemen is de verwachting dat we uiteindelijk op een aanzienlijk lager aantal uithuisplaatsingen uitkomen. Waarbij we ook oog hebben voor (eerder en succesvol) terugplaatsingen thuis.

4.2 VOOR DE TOEKOMST: WELK AANTAL EN WELK SOORT PLEKKEN?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het nodig dat we zicht hebben op de vraag en het aanbod en dat we de verblijfsvraag (en hoe deze zich ontwikkelt) monitoren.

De verwachting is dat het aantal residentiële plekken afneemt en de plekken die overblijven kleinschalig(er) zijn. We werken toe naar afbouw van Jeugdhulp Plus. De beweging naar zo thuis mogelijk/gezinsgericht maakt idealiter dat het aantal pleeggezinnen en gezinshuizen stijgt en dat we ter ontlasting van thuis, netwerk, pleeggezin of gezinshuis meer combinaties hiertussen gaan zien om duurzaam/onvoorwaardelijk wonen waar te maken. Ook in combinatie met voorliggende voorzieningen door inzet van vrijwilligers (bijvoorbeeld steunouders).

We zien wenselijke ontwikkelingen ten aanzien van bijvoorbeeld ouder-kindhuizen, die misschien wel een (tijdelijke) uithuisplaatsing zijn, maar waarbij een verzorgende ouder mee uitgeplaatst wordt om het uiteindelijk (met ambulante ondersteuning) weer thuis te kunnen.

Daarnaast is onderdeel van de plegeraanpak (Regiovisie Geweld Hoort Nergens Thuis Drenthe⁸) om waar mogelijk in te zetten op (indien nodig) uitplaatsing van de pleger. En kinderen/jongeren, voor zover geen plegers, thuis in hun veilige omgeving te laten.

Het plan voor de toekomst zal een dynamisch plan moeten zijn, dat vorm en inhoud gegeven wordt, nadat er meer zicht is op de vraag, het aanbod en de bijsturing daarvan (Plan-Do-Check-Act).

⁶ Cijfers CBS Jeugd | eerste halfjaar 2022

⁷ Bron: Bevolking - Trendbureau Drenthe

⁸ Regiovisie en actieplan Drenthe 2020-2024 | Publicatie | Huiselijk Geweld

4.3 SCHAALGROOTTE

We kunnen de geschetste ontwikkelingen en aanpak niet alleen, als individuele organisaties/partijen in Drenthe. We moeten het samen doen! Voor een dek-kend zorglandschap zijn we als Drenthe soms ook te klein. Als we kijken naar schaarse voorzieningen (weinig voorkomend en (hoog)specialistisch) dan zullen we hierbij op grotere schaal samen moeten werken om ook die voorzieningen beschikbaar te houden voor het Drentse landschap. Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsagenda 3Noord voor geprioriteerde schaarse voorzieningen, te weten:

- Jeugdhulp Plus;
- Gezinspsychiatrie Beilen;
- Klinische functies Accare;
- Transformatie residentieel: open 3 (2) milieuvoorzieningen;
- Multidisciplinaire voorzieningen LVB;
- Forensische voorzieningen.

Ook 2N niveau⁹ en landelijk werken we samen.

4.4 AANPALENDE ONTWIKKELINGEN

Los van vraag en aanbod en het verminderen van het aantal uithuisplaatsingen is er de zorg over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt. Hebben we straks nog wel het personeel dat nodig is in de zorg voor onze Drentse (uithuisgeplaatste) jongeren? Daarnaast speelt het gebrek aan passende woon-ruimte mee in de overspannen woningmarkt. Kunnen jongeren die 'klaar' zijn doorstromen naar een passende woonplek, al dan niet zonder ambulante begeleiding om te voorkomen dat de keten stopt? Deze ontwikkelingen hebben als vanzelfsprekend impact op de toekomst van onze verblijfsvoorzieningen.

5 TOETS VERBLIJFSINITIATIEVEN

Op basis van het richtinggevend kader op verblijf zijn toetsstenen ontwikkeld. Dit vanuit de behoefte aan een meetlat die inzicht geeft of ontwikkelingen in het landschap ten aanzien van verblijf een bijdrage leveren aan het richtinggevend kader. Dit kan gaan over initiatieven van aanbieders met verblijf, maar ook in het kader van het maken van afspraken over om- en afbouw of nog te ontwikkelen aanbod. De vraag die vooraf gaan aan de toetssteen is: 'in hoeverre draagt het initiatief bij aan...?'

Inhoud/aanpak

In hoeverre wordt bijgedragen aan...:

- Samenwerken met ouders, jongeren en ervaringsdeskundigen?
- Mogelijkheid tot het (onafhankelijk) uitvoeren van regie en inspraak jongere en ouders?
- Domeinoverstijgend kijken en werken?
- Focus op netwerk en eigen kracht?
- Samenwerking met aanpalende domeinen (onderwijs, volwassen GGZ en bestaans-zekerheid)?

Locatie/plek

In hoeverre wordt bijgedragen aan...:

- Gebruik maken van/anticiperen op de (gedeelde) verklarende analyse?
- Goede matching? (voorkomen ver- en doorplaatsingen)
- Gezinsgericht, huiselijk en kleinschalig?
- Vaste gezichten/begeleiders, continuïteit, stabiliteit en veilig leefklimaat
- Zo dicht mogelijk in de buurt?
- Het werken aan/met heldere en duidelijke perspectiefplannen?
- Samenwerking op verschillende niveaus in het belang van de jongere? En de wendbaarheid en flexibiliteit hierin?

Samenwerking in de keten

In hoeverre wordt bijgedragen aan...:

- Aanwezigheid van kennis en expertise en/of bereidheid om kennis en expertise toe te voegen?
- Onvoorwaardelijk kunnen wonen (ook >18)?
- Aansluiting bij/antwoord op de verblijfsvragen in het RET Drenthe?
- Ketenverantwoordelijkheid?
- Commitment aan het richtinggevend kader op verblijf?
- Leemte/hiaat in het verblijfslandschap?

Duurzaamheid

- Passende financiering?
- Haalbaarheid en toekomstbestendigheid (arbeidsmarkt)?

In bijlage II is een meetlat verblijfsinitiatieven opgenomen.

6 TOT SLOT

Dit document geeft antwoord op hoe we om willen gaan met een aantal vraagstukken, zoals deze in de opdracht zijn geformuleerd.

Zo geeft het antwoord op een gezamenlijk richtinggevend kader op verblijfsplekken. Hebben we een idee geschetst hoe we om moeten gaan met de verblijfsplekken en monitoring daarvan door regie op plaatsing en hebben we acties geformuleerd hoe we omgaan met ver- en doorplaatsingen vanaf 2024.

We kunnen echter nog onvoldoende voorspellen welk effect het handelingskader en de doelen hebben. Ook hier is de verwachting, dat - als we gebruik maken van een gezamenlijke methodiek in Drenthe (Verklarende Analyse, hierna VA) - het aantal uithuisplaatsing afneemt, omdat we door de gedeelde VA in de context beter in staat zijn om te analyseren wat oorzaken en wat symptomen zijn. Waarbij we ook altijd meewegen dat elke uithuisplaatsing schade berokkent. Een uithuisplaatsing is een uiterste redmiddel.

De VA en regie op plaatsing (zicht op de vraag en monitoring daarvan) stellen ons beter in staat om matched care toe te passen. Zorgvuldige matching voorkomt mismatches en daardoor door- en verplaatsingen. Als het niet lukt op de matched care plek, dan brengen we expertise dichtbij: de expertise reist, niet het kind. Deze expertise wordt toegebracht naar/overgebracht op de verblijfspot van het kind, waarbij de expertise toeneemt bij ontvangende partijen.

Kunnen we dan toch geen ver- of doorplaatsing voorkomen, ook niet als expertise tijdig toegevoegd wordt? Dan wordt op initiatief van de latende partij altijd een evaluatie gepland om te leren wat eerder in het proces anders/meer/beter had gekund. Zo dragen we allemaal bij aan een lerend stelsel om uithuis-, ver-, of doorplaatsingen te voorkomen. Waarbij we nog moeten onderzoeken hoe het leren- de vanuit de evaluatie breed gedeeld kan worden.

We moeten ook realistisch zijn. We willen graag, maar kunnen niet alles! We kijken vooruit en proberen niet met terugwerkende kracht te repareren. Dat betekent dat dit document en de daarin beschreven acties, uitgangspunten en doelen gelden vanaf de oplevering van het document, of vanaf de data die genoemd staan in het document. We werken samen, we waarderen de goede dingen die we doen en we zijn aanspreekbaar op onze keuzes/intenties en

motieven (uitgaande van dat we - vanuit ons eigen nauwe perspectief - de goede dingen doen). Bovenal voelen we ons als keten verantwoordelijk voor onze Drentse jeugd met een (verblijfs)vraag.

Dit document geeft op een aantal vragen ook geen antwoord. Een richtinggevend kader hebben we gemaakt en daar zijn we het over eens, maar dat betekent niet per definitie dat we het anders/beter doen voor onze Drentse jeugd.

Hoe sturen we met elkaar? Hoe zorgen we ervoor dat we ons blijvend committeren aan het richtinggevend kader en de uitgangspunten? Hoe meten/weten we of we ons aan de doelen houden, die we met elkaar hebben afgesproken?

We leveren in het vierde kwartaal van 2024 een uitvoeringsagenda op waarin we de concreet noodzakelijke acties koppelen en voorzien van een prioriteit en planning. Ook bovenstaande vragen krijgen hun beslag in het uitvoeringsplan. Daarnaast zal communicatie een wezenlijk onderdeel vormen van deze agenda.

We zitten niet stil tot de oplevering van de uitvoeringsagenda. We starten met het ophalen van breed commitment op dit document in de gremia die we kennen (denk aan: dialoogtafel Envedder, accountgesprekken, ABO Jeugd, jeugdoverleg) en daarbuiten. We stellen vervolgens het document door ondertekening gezamenlijk vast.

Ook gaan we verder op de ingeslagen koers met betrekking tot regie op plaatsing als onderdeel van het Regionaal Expert Team Drenthe (hierna RET). Het RET is er immers voor om te zorgen dat er voor iedere jeugdige in de regio een passende oplossing met perspectief wordt georganiseerd, ongeacht de complexiteit van de zorgvraag.

Ook wordt (waar nodig) de meetlat voor initiatieven in praktijk gebracht. En onderzoeken we hoe de training VA aangeboden kan worden (inclusief borging en implementatie).

Nu is een groot deel van de gedragswetenschappers aan de verwijzerskant al getraind in deze werktheorie, maar juist zouden we graag de professionals die bij de gezinnen thuis komen trainen. We kunnen van het RET Drenthe eerder/tijdsiger profiteren, ook waar het gaat om de VA!

7 BIJLAGEN

BIJLAGE I

ONDERSTEUNENDE DOCUMENTATIE AAN DE VISIE

- [Richtlijn Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming](#)
- [Richtlijn Residentiële jeugdhulp - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming](#)
- [Uithuisplaatsing en terugplaatsing - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming](#)
- [Nederlandse Samenvatting proefschrift vd Helm \(vu.nl\)](#)
- [Factsheet KJF & JENN Ideale kleinschalige woonvoorziening maart 2022 DEF \(2\).pdf](#)
- <https://www.igj.nl/binaries/igj/documenten/rapporten/2022/06/27/feitenonderzoek-voorafgaand-aan-uithuisplaatsingen-van-kinderen/De+kwaliteit+van+onderzoek+voorafgaand+aan+uithuisplaatsingen.pdf>
- [Microsoft Word - Notitie definitie en cijfers uithuisgeplaatste jeugdigen - Harder Knorth - nov 2021 - final.docx \(rug.nl\)](#)
- [Uithuisplaatsingen: is de schade niet groter dan de winst? - HUMAN - VPRO](#)
- [‘Betrek mij gewoon’ | Branches Zorg voor Jeugd - 230314_infographic_kbl_aanbevelingen.pdf \(brancheszorgvoorjeugd.nl\)](#)
- Toekomstplan Noord-Nederland 2030 – open 3 milieusvoorziening: samen, kleinschalig, in de buurt
- Bovenregionale visie Jeugdhulp met een Plus Noord-Nederland 2030

BIJLAGE II

MEETLAT VERBLIJFSINITIATIEVEN EN -VRAAGSTUKKEN

In hoeverre draagt het initiatief bij aan...

In hoeverre hebben we antwoord op de vraag om...

Samenwerken met ouders, jongeren en ervaringsdeskundigen?	Domeinoverstijgend kijken en werken?	Gebruik maken van/anticiperen op de (gedeelde) verklarende analyse?	Aanwezigheid van welke kennis en expertise en/of bereidheid om kennis en expertise toe te voegen?
Samenwerking met de aanpalende domeinen?	Aansluiting bij/antwoord op de verblijfsvragen in RET?	Onvoorwaardelijk kunnen wonen (ook >18)?	Passende financiering?
Focus op netwerk en eigen kracht?	Zo dicht mogelijk in de buurt?	Gezinsgericht, huiselijk en kleinschalig?	Vaste gezichten/begeleiders, continuïteit, stabiliteit en veilig leefklimaat?
Goede matching? (voorkomen van ver- en doorplaatsingen)	Mogelijkheid tot het (onafhankelijk) uitvoeren van regie en inspraak jongeren en ouders?	Samenwerking op verschillende niveaus in het belang van de jongere? En wendbaarheid en flexibiliteit hierin?	Het werken aan/met heldere en duidelijke perspectiefplannen?
Ketenverantwoordelijkheid?	Commitment aan het richtinggevend kader 'Iedereen een thuis!'?	Lacune/hiaat in het (verblijfs)landschap?	Haalbaarheid en toekomstbestendigheid? (arbeidsmarkt)

BIJLAGE III

OPMERKINGEN RICHTINGGEVEND KADER 'IEDEREEN EEN THUIS!'

Algemeen

Meerdere respondenten hebben complimenten gegeven over het feit dat er een richtinggevend kader is uitgebracht en dat de verdere uitwerking ervan in een interactief proces vorm gegeven gaat worden.

Verduidelijkingsvragen richtinggevend kader

In totaal zijn er negentien verduidelijkende vragen gesteld over het opgestelde richtinggevend kader; twee specifiek over cliëntervaring; vier specifiek over kwaliteit.

Tekst en beeld

Er zijn zestien opmerkingen gemaakt om de tekst van het richtinggevend kader te verbeteren; de opmerkingen zijn verwerkt in de definitieve tekst. Er is één opmerking over de leesbaarheid van de afbeelding, deze wordt besproken bij de verdere uitwerking van het kader in de uitvoeringsagenda.

Suggesties voor de uitvoeringsagenda

'Iedereen een thuis'

Er zijn tien suggesties gedaan die een plek krijgen bij de verdere uitwerking van het richtinggevend kader in een uitvoeringsagenda. De suggesties worden hieronder benoemd.

1. Onderwijs is niet meegenomen, maar speelt als rode draad door de ontwikkelingen. Zeker waar die gaan over verblijfsvraagstukken.
2. We missen in het richtinggevend kader dat uithuisplaatsingen voorkomen kunnen worden, als aanbieders elkaar deskundigheidsbevordering bieden op expertise en elkaar consulteren en inschakelen wanneer nodig.
3. Belangrijke kanttekening is dat er voldoende woonplekken beschikbaar zijn waar verslaving geen contra-indicatie is.
4. Suggestie om de Raad voor de Kinderbescherming te betrekken, ook waar het gaat om uithuisplaatsingen in het vrijwillig kader.
5. 'Iedereen een thuis!' mist een visie op de markt-(werking) en partnerschap. Met hoeveel en welke partners wil Drenthe samenwerken en de transformatie van wonen/verblijf vormgeven en wat vraagt dit van de betrokken partners?

Dit raakt wat ons betreft namelijk aan of en hoe 'Iedereen een thuis!' te realiseren is; en dus relevant voor de inhoudelijke visie. Als het goed is, dan beïnvloedt dit richtinggevend kader de vraag voor wonen/verblijf.

6. En nog één in het verlengde: credo is 'zo thuis mogelijk'. Niemand is erop tegen de expertise naar de kinderen/jongeren te brengen; dat is immers een goed uitgangspunt. Tegelijk is dit én niet voor alle kinderen/jongeren haalbaar én geldt juist voor die groep dat dan een compleet, integraal aanbod nodig is, wat veel van de expertise van de hulpverleners en opvoeders vraagt. Dit stuk en de impact daarvan lijkt wat mager/te ontbreken in het richtinggevend kader.
7. De buitenregionale context ontbreekt. Wat doen we in het richtinggevend kader met 3Noord verband en relatie Drenthe en Overijssel? Hoe legt 'Iedereen een thuis!' bijvoorbeeld een link met visie en uitvoeringsagenda 3 Noord?
8. Waar wij nu nog wel benieuwd naar zijn is de visie op het verblijf 18+. Welke kant willen jullie daarmee op, hoe wil je dat bekostigen en welke kaders hou je daarvoor aan? Zeker in het geval van verblijf is dit een belangrijk thema omdat jongeren op een kleinschalige woongroep of in een gezinshuis vaak met hun 18e nog niet zo ver in hun ontwikkeling zijn dat ze op eigen benen kunnen staan.
9. Algemene opmerking over de uitvoeringsvariant/financieringsvorm. In het stuk mist de opmaat naar een financieringsvorm die ondersteunend is of op z'n minst de beoogde doelen niet frustreert. Hierover hebben we concrete ideeën die we graag zouden willen opnemen in het vervolg van het kader/plan.
10. Wonen en verblijf maakt onderdeel uit van een bredere jeugdzorgcontext. Inbedding in een overkoepelde visie op (toekomstbestendige) jeugdzorg in Drenthe ontbreekt. Die overkoepelende visie wordt in de komende anderhalf jaar nog uitgewerkt, in samenwerking met de jeugdhulpregio en aanbieders. We doen en denken daarin uiteraard graag mee.

Verklarende Analyse

Over de verklarende analyse zijn vijf vragen gesteld. Bij de verdere ontwikkeling van de aanpak rondom de verklarende analyse zullen we de (hierna weergegeven) suggesties een plek geven.

1. Verwijzers (Toegangen en GI's) gaan de verklarende analyse (hierna VA) zo vroeg mogelijk in de keten opstellen, voor de daarvoor gekozen doelgroep. In het model dat voor Drenthe gekozen is als VA, is ruimte om verslaving(sgevoeligheid) toe te voegen.
2. We willen de VA als werkinstrument zo vroeg mogelijk in de keten inzetten. Daarvoor is het trainen van Toegangsm medewerkers en GI's in het nut en de noodzaak van het gesprek en de afstemming om tot een VA te komen, inclusief intervisie, essentieel. Tijd en gedegen implementatie van voornemens zijn voorwaarden.

Regie op plaatsing

Over regie op plaatsing zijn zes vragen gesteld. Bij de verdere ontwikkeling van Regie op Plaatsing zullen we de (hierna weergegeven) suggesties een plek geven.

1. Het hebben van zicht op de behoeften van de (veranderende) doelgroep is essentieel. Daar zal ook in het kader van regie op plaatsing veel aandacht voor moeten zijn.
2. Om te komen tot matched care is het vooral belangrijk om uit te gaan van de behoeften van de jongere zelf en wat er in de ogen van de hulpverleners nodig is. Dit vraagt dus aan de voorkant een open gesprek hierover. Om gezamenlijk te kijken wat de best passende optie is voor de jongere. Wat we nu zien is dat de jeugdige van een niet passende plek naar een andere (soms weer niet passende) plek gaat. Regie op plaatsing draagt er aan bij om te onderzoeken wat dan passend is met daarbij ondersteuning van het werkinstrument Verklarende Analyse: dat voorkomt onnodig doorplaatsen.
3. Plaatsingscoördinatie is al gerealiseerd op één plek in Drenthe voor WLZ. Hoe wordt dit doel ingevuld en hoe wordt ervoor gezorgd dat er geen dubbele dingen worden gedaan? Dat iets wat al bestaat opnieuw uitgevonden moet worden? De schotten in de zorg bestaan nog steeds, belangrijk om eerst een manier te vinden te werken zonder de schotten en zo zicht te hebben op wat iedereen KAN doen en AL doet, en hierin de samenwerking op te zoeken.
4. Bij regie op plaatsing wordt gekeken naar de beschikbare plekken, maar wordt er ook onderzoek gedaan naar de wenselijke plekken? Is dat wat er is in Drenthe voldoende wat er nodig is? Of zijn er ook plaatsen nodig die we nog niet in Drenthe hebben? Zijn er nog dromen die verwezenlijkt kunnen worden om kinderen langer thuis te laten wonen en uithuisplaatsingen te voorkomen? Het is belangrijk om naast het in kaart brengen van huidige verblijfsplekken in beeld te brengen wat er nodig is/waar de behoefte ligt, zodat we niet doen wat we altijd al deden maar het anders kunnen doen passend bij wat nodig is. We denken dan aan bijvoorbeeld een vorm van beschermd wonen voor gezinnen/doorgroeihuizen voor jongeren naar zelfstandig wonen/etc. Daarbij is (netwerk) pleegzorg ook belangrijk.

